

Klassieke Olympiaden 2025-2026

Opgaven Grieks

ronde 2

Vooraf aan de leerlingen

- Hieronder tref je een deel van het gelezen pensum aan.
- De Griekse tekstfragmenten zijn voorzien van aantekeningen, die je direct onder elk fragment vindt.
- Er zijn in totaal 26 vragen.
- Bij elke vraag staat aangegeven hoeveel punten deze waard is.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 90 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Wanneer er als antwoord een Grieks citaat wordt gevraagd, dan adviseren wij om deze woorden in de tekstbijlage binnen Exam.net te selecteren, te kopiëren en vervolgens in de uitwerking te plakken.
- Het gebruik van een woordenboek Grieks-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.
- Na de pauze volgt de creatieve opdracht.

Καλὴν τύχην ὑμῖν εὐχόμεθα!



Tekst 1: regel 241-261

- KΥ. Ἄληθες; Οὕκουν κοπίδας ὡς τάχιστ' ἰὼν
θήξεις μαχαίρας καὶ μέγαν φάκελον ξύλων
ἐπιθείς ἀνάψεις; Ὡς σφαγέντες αὐτίκα
πλήσουσι νηδὺν τὴν ἐμὴν ἀπ' ἄνθρακος
245 θερμὴν διδόντες δαῖτα τῷ κρεανόμῳ,
τὰ δ' ἐκ λέβητος ἐφθὰ καὶ τετηκότα.
Ὡς ἔκπλεώς γε δαιτός εἰμ' ὀρεσκόου·
ἄλις λεόντων ἐστί μοι θοινωμένῳ
ἐλάφων τε, χρόνιος δ' εἴμ' ἀπ' ἀνθρώπων βορᾶς.
250 ΣΙ. Τὰ καινὰ γ' ἐκ τῶν ἡθάδων, ὧ δέσποτα,
ἡδίον' ἐστίν. Οὐ γὰρ οὖν νεωστί γε
ἄλλοι πρὸς ἄντρα σουσαφίκοντο ξένοι.
ΟΔ. Κύκλωψ, ἄκουσον ἐν μέρει καὶ τῶν ξένων.
Ἥμεῖς βορᾶς χρήζοντες ἐμπολὴν λαβεῖν
255 σῶν ἄσσον ἄντρων ἤλθομεν νεὼς ἄπο.
Τοὺς δ' ἄρνας ἡμῖν οὗτος ἀντ' οἴνου σκύφου
ἀπημπόλα τε καδίδου πιεῖν λαβὼν
ἐκὼν ἐκοῦσι, κούδεν ἦν τούτων βίᾳ.
Ἄλλ' οὗτος ὑγιὲς οὐδὲν ὦν φησιν λέγει,
260 ἐπεὶ κατελήφθη σοῦ λάθρα πωλῶν τὰ σά.
ΣΙ. Ἐγὼ; Κακῶς γ' ἄρ' ἐξόλοι'. ΟΔ. Εἰ ψεύδομαι.

Aantekeningen

- | | | |
|-----|-----------------|---|
| 241 | ἡ κοπίς, -ίδος | groot mes; hier als adjectief gebruikt: groot |
| 242 | θήγω | slijpen |
| | ὁ φάκελος | bos |
| 244 | ὁ ἄνθραξ, -ακος | houtskool |

245	ὁ κρεανόμος	vleessnijder
246	ἐφθός	gekookt
	τετηκώς, -ότος	mals gemaakt
247	ἔκπλεως + <i>gen.</i>	genoeg hebbend van
	ὄρεσκόος (2)	in de bergen levend
250	ἡθάς, -άδος	gewoon
252	σοῦσαφίκοντο	= σου ἐσαφίκοντο
	ἐσαφικνέομαι	= ἀφικνέομαι
253	ἐν μέρει	<i>vertaal:</i> nu
254	ἐμπολήν λαμβάνω	inkopen doen
256	ὁ σκύφος	beker
257	ἀπεμπολάω	verkopen
261	ἐξόλλυμαι	= ἀπόλλυμαι

Tekst 2: Regel 322-344

Οὐ μοι μέλει τὸ λοιπόν· ὥς δ' οὐ μοι μέλει
 ἄκουσον. Ὅταν ἄνωθεν ὄμβρον ἐκχέη,
 ἐν τῇδε πέτρᾳ στέγν' ἔχων σκηνώματα,
 325 ἢ μόσχον ὀπτὸν ἢ τι θήρειον δάκος
 δαινύμενος, εὖ τέγγων τε γαστέρ' ὑπτίαν,
 ἐπεκπιὼν γάλακτος ἀμφορέα, πέδον
 κρούω, Διὸς βρονταῖσιν εἰς ἔριν κτυπῶν.
 Ὅταν δὲ βορέας χιόνα Θρήκιος χέη,
 330 δοραῖσι θηρῶν σῶμα περιβαλὼν ἐμὸν
 καὶ πῦρ ἀναίθων, χιόνος οὐδέν μοι μέλει.
 Ἥ γῃ δ' ἀνάγκη, κἂν θέλῃ κἂν μὴ θέλῃ,
 τίκτουσα ποίαν τὰμὰ πιαίνει βοτά.
 Ἄγῶ οὐτινι θύω πλὴν ἐμοί, θεοῖσι δ' οὐ,
 335 καὶ τῇ μεγίστῃ, γαστρὶ τῇδε, δαιμόνων.
 Ὡς τοῦμπιεῖν γε καὶ φαγεῖν τοῦφ' ἡμέραν,
 Ζεὺς οὗτος ἀνθρώποισι τοῖσι σώφροσιν,

λυπεῖν δὲ μηδὲν αὐτόν. Οἱ δὲ τοὺς νόμους
 ἔθεντο ποικίλλοντες ἀνθρώπων βίον,
 340 κλαίειν ἄνωγα τὴν <δ'> ἐμὴν ψυχὴν ἐγὼ
 οὐ παύσομαι δρῶν εὖ, κατεσθίων γε σέ.
 Ξένια δὲ λήψῃ τοιάδ', ὥς ἄμεμπτος ὦ,
 πῦρ καὶ πατρῶον τόνδε χαλκόν, ὃς ζέσας
 σὴν σάρκα διαφόρητον ἀμφέξει καλῶς.

Aantekeningen

324	στεγνός	waterdicht
	τὸ σκήνωμα, -ατος	bedekking
325	τὸ θήρειον δάκος	wild dier
327	ἐπεκπίνω	opdrinken
	ὁ ἀμφορεύς	amfoor
328	εἰς ἔριν	in rivaliteit
331	ἀναίθω	aansteken
332	κᾶν	= καὶ εἰ ἄν
333	ἡ ποία	gras
	πιαίνω	vet maken
	τὰ βοτά	vee
336	ἐμπίνω, aor. ἐνέπιον	= πίνω
	τοῦφ' ἡμέραν	= τὸ ἐφ' ἡμέραν; <i>vertaal</i> : dagelijks
337	Ζεὺς οὗτος	<i>vertaal</i> : dat is Zeus
339	ποικίλλω	odeloos ingewikkeld maken
342	ἄμεμπτος	onberispelijk
343	ζέω	koken
344	διαφόρητος	aan stukken gescheurd

Tekst 1: Regel 241-261

Vraag 1

Regel 241-242 κοπίδας μαχαίρας

Polyphemos richt zich hier tot Silenus. Geef een verklaring voor het feit dat hij toch κοπίδας μαχαίρας in het meervoud gebruikt. (2 punten)

Vraag 2

Regel 243-246 Ὡς τ/μ τετηκότα

Het Griekse woord δαίς, afgeleid van δαίομαι 'verdelen', verwijst naar een offermaaltijd die gezamenlijk genuttigd wordt.

Leg uit dat δαίς in deze regels door de Cycloop anders gebruikt wordt. (2 punten)

Vraag 3

Regel 243 σφαγέντες

Leg uit waarom σφαγέντες in deze zin niet door σφαζόμενοι vervangen zou kunnen worden.

Ga in je antwoord in op het aspect van beide participia. (2 punten)

Vraag 4

Regel 247 δαιτός (...) ὀρεσκόου

- Citeer de twee Griekse woorden uit het vervolg (t/m regel 249 βορᾶς) waarmee δαιτὸς ὀρεσκόου nader gespecificeerd wordt. (2 punten)
- Citeer uit de regels 248-249 het Griekse tekstelement dat een tegenstelling vormt met δαιτὸς ὀρεσκόου. (2 punten)

Vraag 5

Regel 251-252 Οὐ τ/μ ξένοι

Welk stilistisch middel wordt in de regels 251-252 toegepast? Citeer in je antwoord ook het betreffende tekstelement. (2 punten)

Vraag 6

Regel 250-252 Τὰ τ/μ ξένοι

Deze regels worden door L.Th. Lehmann als volgt vertaald:

Verandering van spijs doet eten, baas, het gebeurt niet elke dag dat er vreemdelingen in je grot komen.

- a. Leg uit dat de vertaler τὰ καινά extra heeft toegelicht. (2 punten)
- b. Citeer het Griekse tekstelement dat vertaald is als 'doet eten'. (2 punten)
- c. Citeer het Griekse tekstelement waarop de vertaling 'het gebeurt niet elke dag' is gebaseerd. (2 punten)

Vraag 7

Regel 251 ἐστίν

Verklaar het gebruik van de tegenwoordige tijd. (2 punten)

Vraag 8

De volgende regels komen uit een ander deel van de tekst die je hebt gelezen. In het handschrift zijn drie woorden helaas niet meer leesbaar. Welke woorden zijn volgens jou de juiste? Noteer deze. (6 punten)

Οδ. Ἰθακήσιοι μὲν τὸ XXX, Ἰλίου δ' ἄπο,
YYY ἄστν, πνεύμασιν θαλασσίοις
σὴν ZZZ ἐξωσθέντες ἤκομεν, Κύκλωψ.

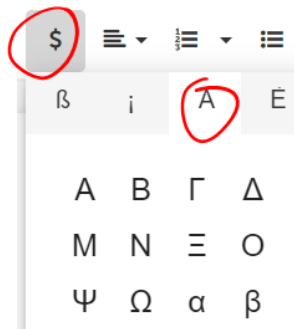
XXX	YYY	ZZZ
γένη	πέρσαντες	γαῖα
γένον	πέρσαντας	γαῖαν
γένος	πέρσαντοισ	γαίη
γένους	πέρσοντες	γαίης

Vraag 9

Regel 254-255 Ἡμεῖς χρήζοντες (...) ἤλθομεν

Zet deze drie woorden om naar het enkelvoud. (3 punten)

Neem de Griekse woorden makkelijk over door deze te selecteren, te kopiëren en te plakken in je document. Verander dan de letters die veranderd moeten worden. Je kunt de Griekse letters vinden in de opmaakbalk onder Special Characters (\$) en dan Greek (A).



Vraag 10

Regel 257 ἀπημπόλα en ἐδίδου

- In welke tijd staan deze werkwoordsvormen? (1 punt)
- Verklaar het gebruik van deze werkwoordsvormen in deze regel. (1 punt)

Vraag 11

Regel 254-258

Welke god houdt zich bezig met de hier beschreven handelingen? Noteer de letter bij het juiste plaatje en de naam van de betreffende god. (3 punten)



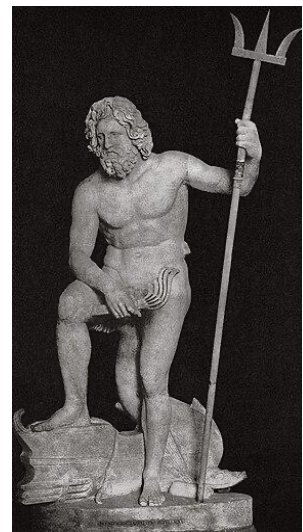
A



B



C



D

Vraag 12

Regel 260 τὰ σά

Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 256 Τοῦς) het Griekse tekstelement waarop in dit geval met τὰ σά concreet bedoeld wordt. (2 punten)

Vraag 13

Regel 261 ἐξόλοι'

Wat drukt deze werkwoordsvorm hier uit? (2 punten)

- A een mogelijkheid
- B een toekomstverwachting
- C een waarschijnlijkheid
- D een wens

Vraag 14

Regel 261 Εἰ ψεύδομαι

Εἰ ψεύδομαι is een bijzin. Wat moet je bij deze bijzin in gedachten aanvullen als hoofdzin om de zin compleet te maken? Beantwoord de vraag in het Nederlands. (2 punten)

Tekst 2: Regel 322-344

Vraag 15

Regel 322-328 Οὐ τ/μ κτυπῶν

De Cycloop laat in deze regels blijken dat hij geen ontzag heeft voor Zeus. Noteer hiervan twee voorbeelden. Beantwoord de vraag in het Nederlands. (4 punten)

Vraag 16

Regel 329 χιόνα

Citeer de twee Griekse woorden uit het vervolg (t/m 333 βοτά) die aanduiden hoe de Cycloop zich hiertegen beschermt. (2 punten)

Vraag 17

Regel 326 εὔ t/m γαστέρα

- a. Aan welke sociale activiteit denkt de Atheense toeschouwer bij het horen van deze woorden? (1 punt)
- b. Hoe wordt deze verwachting in het vervolg (t/m regel 328) doorbroken? (2 punten)

Vraag 18

Regel 329-331 Ὅταν t/m μέλει

Vertaal deze regels. (6 punten)

Vraag 19

Regel 332-333

Leg uit dat er in deze regels sprake is van personificatie. (2 punten)

Vraag 20

Regel 335

In de oudheid bestond er geen interpunctie. Leestekens worden altijd door moderne uitgevers toegevoegd. Leg uit dat in deze regel de komma's voor en na γαστρί τῇδε voor de hedendaagse lezer absoluut noodzakelijk zijn. (2 punten)

Vraag 21

Regel 336-337 Ὡς t/m σώφροσιν

Welke omschrijving geeft de strekking van deze woorden het best weer? (2 punten)

- A Dagelijks eten en drinken is voor verstandige mensen net zo belangrijk als voor Zeus.
- B Verstandige mensen bekommeren zich evenveel om hun dagelijks eten en drinken als om Zeus.
- C Voor verstandige mensen is het dagelijks eten en drinken hun hoogste God.
- D Zeus zorgt ervoor dat verstandige mensen dagelijks te eten en te drinken hebben.

Vraag 22

Regel 338 λυπεῖν αὐτόν

Citeer het tekstelement uit het vervolg (t/m regel 341) dat een tegenstelling vormt met λυπεῖν αὐτόν. (2 punten)

Vraag 23

Regel 340 (τούτους) κλαίειν ἄνωγα

De betekenis van deze uitspraak wordt in het Nederlands het best getroffen door: (2 punten)

- A die doen het in hun broek
- B die kunnen naar de maan lopen
- C die spelen niets klaar
- D die zijn om te huilen

Vraag 24

Regel 342-344

Leg uit dat in deze regels sprake is van sarcasme. (2 punten)

Vraag 25

Regel 343 πατρῶον

Noteer de naam van de vader van Polyphemos. (1 punt)

Vraag 26

Regel 336 φαγεῖν en 344 σάρκα

Het Nederlandse woord *sarcofaag* is samengesteld uit het woord σάρξ en φαγεῖν.

Leg uit wat de betekenisrelatie is tussen het Nederlandse woord en de Griekse woorden.
(2 punten)

Einde.